

PELASTUSOPISTO

Sairaalatekniikan päivät 10.2.2016 Kuopio

Poistumisturvallisuuden merkitys ja toteuttamiskeinot hoitolaitoksissa

PELASTUSOPISTO
Vanhempi opettaja Jani Jämsä
Puh. 0295 453 460
jani.jamsa@pelastusopisto.fi

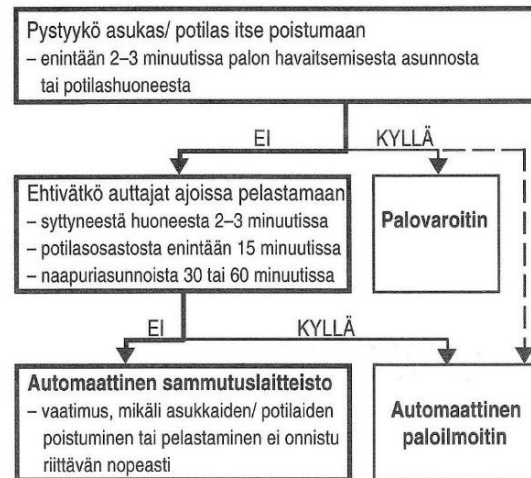

Poistumisturvallisuus säädöksissä

Uudisrakentamisessa RakMk E1: 11.7 ja ohje (myös korjausrakentaminen)

11.7.1

Henkilöturvallisuuden kannalta vaativiin kohteisiin, joissa paloturvallisuuden riskit johtuvat tilojen käyttötavasta ja henkilöiden rajoitetusta tai alentuneesta toimintakyvystä, tulee suunnittelun alkuvaiheessa laatia erityinen turvallisuusselvitys. Tämän pohjalta määritetään rakenteelliset ja muut toimenpiteet riittävän turvallisuustason saavuttamiseksi. Turvallisuusselvitys laaditaan yhteistyössä kohteen suunnittelijoiden ja käyttäjien, turvallisuudesta vastaavien viranomaisten sekä muiden tarpeellisten tahojen kanssa.

Ohje

Edellä tarkoitettuja kohteita ovat mm. hoitolaitokset sekä sellaiset majoitus-tilat ja asunnot, jotka on tarkoitettu henkilöille, joiden poistumismahdollisuudet alentuneen toimintakyvyn seurauksena ovat tavanomaista huonommat.

Tulipalotilanteessa kriittisiä toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ovat havainto-, ymmärrys- ja liikkumiskyky.

Pääsuunnittelija on vastuussa siitä, että suunnittelussa tarvittavat lähtötiedot ovat käytettävissä.

Turvallisuusselvityksen laatimiseksi tarvitaan kohteen turvallisuuteen liittyvät tiedot eri osapuolilta. Toiminnan harjoittaja määrittelee toiminnan luonteen ja käytettävissä olevat resurssit. Pääsuunnittelija määrittelee rakennukseen liittyvät asiat. Pelastuslaitos antaa tiedot toimintavalmiudesta.

PELASTUSOPISTO

Poistumisturvallisuus säädöksissä

Pelastuslaki 2011 (koskee takautuvasti myös olemassa olevia)

18 §

Poistumisturvallisuus hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisessa

Sairaaloissa, vanhainkodeissa ja muussa laitoshuollossa, suljetuissa rangaistuslaitoksissa ja muissa näihin verrattavissa kohteissa (*hoitolaitokset*) sekä asumisyksikön muotoon järjestetyissä palvelu- ja tukiasunnoissa ja muissa näihin verrattavissa asuinrakennuksissa ja tiloissa, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi (*palvelu- ja tukiasuminen*),

toiminnanharjoittajan on etukäteen laadituin selvityksin ja suunnitelmin ja niiden perusteella toteutetuin toimenpitein huolehdittava, että asukkaat ja hoidettavat henkilöt voivat poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa itsenäisesti tai avustettuina.

Edellä 1 momentin mukaisella toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa kuntaa ja muuta julkisoikeudellista yhteisöä. Toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan myös yritystä ja muuta yhteisöä, joka kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön kanssa tehdyn sopimuksen perusteella tai muutoin vastaa tai huolehtii hoitolaitoksen ylläpidosta tai palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä.

PELASTUSOPISTO

Poistumisturvallisuus säädöksissä

Pelastuslaki 2011 (koskee takautuvasti myös olemassa olevia)

19 §

Poistumisturvallisuus selvitys

Edellä 18 §:ssä tarkoitetun toiminnanharjoittajan on laadittava selvitys siitä, miten rakennuksen tai tilan käyttötapa ja henkilöiden rajoittunut, heikentynyt tai poikkeava toimintakyky sekä muut poistumisturvallisuuteen vaikuttavat tekijät otetaan huomioon tulipaloihin ja muihin vaaratilanteisiin varautumisessa ja poistumisjärjestelyissä (*poistumisturvallisuus selvitys*).

Rakennusluvan yhteydessä kohteeseen laadittu turvallisuus selvitys vastaa poistumisturvallisuus selvitystä.

Poistumisturvallisuus selvitys on laadittava ennen toiminnan aloittamista ja päivitettävä vähintään kolmen vuoden välein tai toiminnan muuttuessa olennaisesti.

Poistumisturvallisuus selvitys ja sen muutokset on toimitettava alueen pelastusviranomaiselle 20 §:n 1 momentissa tarkoitetun arvon tekemistä varten. Poistumisturvallisuus selvitys on toimitettava lisäksi tiedoksi rakennusvalvontaviranomaiselle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä poistumisturvallisuus selvityksen laatimisesta ja päivittämisestä sekä selvityksen sisällöstä.

PELASTUSOPISTO

Poistumisturvallisuus säädöksissä

Selvityksen laatimisvelvolliset (VN Asetus poistumisturvallisuusselvityksestä)

Hoitolaitokset

- sairaalat, vanhainkodit, laitoshuolto
- suljetut rangaistuslaitokset

Palvelu- ja tukiasuminen

- asumisyksikön muotoon järjestetyt palvelu- ja tukiasunnot sekä muut vastaavat, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi

Asetuksen soveltamisalaan eivät kuulu esimerkiksi

- tavanomaiset senioritalot
- vammaisen henkilön kotona järjestettävä palveluasuminen
- kotisairaanhoido ja kotisairaalahoido
- toimeksiantosopimukseen perustuva perhehoito hoitajan kodissa

PELASTUSOPISTO

Poistumisturvallisuus säädöksissä

Pelastuslaki 2011 (koskee takautuvasti myös olemassa olevia)

20 §

Poistumisturvallisuuden arviointi ja poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma

Alueen pelastusviranomaisen tulee arvioida poistumisturvallisuusselvityksen perusteella, täyttääkö poistumisturvallisuus 18 §:ssä säädetty vaatimukset.

Ennen 1 momentissa tarkoitettun asian ratkaisemista alueen pelastusviranomaisen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan määräajassa täydentämään 19 §:ssä tarkoitettua poistumisturvallisuusselvitystä ja toteuttamaan yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa kohteessa poistumiskokeen.

Jos poistumisturvallisuus ei täytä 18 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, toiminnanharjoittajan tulee laatia alueen pelastusviranomaisen asettamassa määräajassa suunnitelma poistumisturvallisuuden saattamiseksi laissa säädettyjen vaatimusten mukaiseksi.

PELASTUSOPISTO

Poistumisturvallisuus säädöksissä

Pelastuslaki 2011 (koskee takautuvasti myös olemassa olevia)

21 §

Poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys

Jos toiminnanharjoittajan 20 §:n 3 momentin mukaisesti suunnittelemissa toimenpiteillä ei voida saattaa kohteen poistumisturvallisuutta vaatimusten mukaiseksi, alueen pelastusviranomaisen on annettava 81 §:n mukainen korjausmääräys, jonka yhteydessä voidaan myös määrätä 82 §:n mukaisia erityisiä turvallisuusvaatimuksia.

PELASTUSOPISTO

POISTUMISTURVALLISUUSSELVITYKSEN MERKITYS HOITOLAITOKSISSA

= Toiminnanharjoittaja varmistaa käytettävissä olevin keinoin, että asukkaat/potilaat pystytään evakuoimaan/pelastamaan riittävän nopeasti tai heidät pystytään suojaamaan, koska he eivät havainto- tai toimintakyvyn puutteiden vuoksi kykene itsenäisesti poistumaan !

POISTUMISTURVALLISUUDEN TOTEUTTAMISKEINOT HOITOLAITOKSISSA

- *Riittävä, koulutettu ja osaava henkilöstö*
- *Tehokas automaattinen paloilmoitin*
- *Riittävä ja oikeantyyppinen alkusammutusvälineistö*
- *Toimiva, kunnossa pidetty palo-osastointi*
- *Tehokas automaattinen sammutuslaitteisto*
- *Hyvät, esteettömät ja selkeät evakuointi- ja poistumisreitit*
- *Ilmanvaihdon savunrajoittimet ja -ohjausjärjestelmät*
- *Riittävä ja toimiva alkuvaiheen savunpoistojärjestelmä*

- *Kaikkien em. järjestelyjen toiminnallinen yhteissuunnittelu !*

PELASTUSOPISTO

POISTUMISTURVALLISUUDEN TOTEUTTAMISKEINOT HOITOLAITOKSISSA

Riittävä, koulutettu ja osaava henkilöstö

- Henkilöstöä oltava riittävästi laskennalliseen potilaiden siirtoon (todennetaan poistumiskokeella)
- Henkilöstön tiedostettava roolinsa ja juuri oikeat toimenpiteet alkuvaiheessa (ei ole aikaa toissijaisiin toimenpiteisiin)
- Henkilöstö perehdytettävä ja koulutettava hyvin
- Säännölliset harjoitukset mahdollisimman realistisesti
- Tarvittaessa henkilöstölle välineitä (pelastuslakanat) ja suojarahusteita

PELASTUSOPISTO

POISTUMISTURVALLISUUDEN TOTEUTTAMISKEINOT HOITOLAITOKSISSA

Tehokas automaattinen paloilmoitin

- Nykyaikainen, osoitteellinen paloilmoitin
- Osoitteellinen hälytystieto suoraan henkilöstölle -> viive pois
- Palokellojen ryhmittely -> selkeä viesti henkilöstölle
- Rinnakkaismerkkivalot huoneiden oville -> nopea paikannus
- Ennakkoon suunniteltu opastus pelastuslaitokselle -> opas
- Selkeät paikantamiskaaviot ja ohjeet pelastuslaitokselle
- Paloilmoittimen ohjaustoimintoja kannattaa harkita tarkkaan
- Säännöllinen paloilmoittimen testaus ja huolto.

PELASTUSOPISTO

POISTUMISTURVALLISUUDEN TOTEUTTAMISKEINOT HOITOLAITOKSISSA

Riittävä, oikeantyyppinen ja toimiva alkusammutusvälineistö

- Kattava ja riittävän tiivis alkusammutusvälineverkosto
- Opasteet kunnossa ja järkevästi sijoitettu
- Järkevästi tilojen käyttöön nähden valitut sammuttimet (neste?)

- Henkilöstölle perehdytettävä alkusammutustaidot ja niitä on pidettävä yllä säännöllisellä koulutuksella.
- Henkilöstön kuitenkin tiedostettava, että alkusammutus ei välttämättä ole se tärkein toimenpide hoitolaitoksessa palotilanteen alkuvaiheissa

- Alkusammutuskaluston säännöllinen huolto ja kunnossapito.

PELASTUSOPISTO

POISTUMISTURVALLISUUDEN TOTEUTTAMISKEINOT HOITOLAITOKSISSA

Toimiva, kunnossa pidetty palo-osastointi

- Alun perin järkevästi toimintaan nähden suunniteltu palo-osastointi -> nopea evakuointi viereiseen osastoon
- Palo-osastokoon pienentäminen -> nopeampi evakuointi
- Osastoivien rakenteiden kestäkyvyn lisääminen -> lisääntynyt evakuointiin

- Palo-oviohjaukset kriittisille palo-oville -> inhimillinen riski pois
- Palo-ovien säännöllinen tarkastus, huolto ja kunnossapito

- Palokatkosuunnittelu jo rakentamisvaiheessa
- Henkilökunnan tiedostettava palo-osastoinnin merkitys -> koulutus
- Palokatkojen kunnossapito ja urakoitsijoiden valvonta korjaustöissä

PELASTUSOPISTO

POISTUMISTURVALLISUUDEN TOTEUTTAMISKEINOT HOITOLAITOKSISSA

Tehokas automaattinen sammutuslaitteisto

- Toiminnallisuuden kanssa parhaiten yhteensopiva laitteistoratkaisu
- Normaali vesisprinkleri, vesisumujärjestelmät

- Tuo lisääikaa evakuointiin / potilaiden siirtoon

- Henkilökunnan tiedettävä toimintaperiaatteet
- Henkilökunnan tiedostettava laitteiston rooli kokonaisuudessa

PELASTUSOPISTO

POISTUMISTURVALLISUUDEN TOTEUTTAMISKEINOT HOITOLAITOKSISSA

Hyvät, esteettömät ja selkeät evakuointi- ja poistumisreitit

- Käytävötilöjen ja poistumisreitien suunnittelussa huomioitava jo suunnitteluvaiheessa potilaiden siirtomahdollisuudet
- Mahdollisimman selkeät ja suoraviivaiset reitit
- Sängyllä siirtomahdollisuus huomioitava ovissa ja reiteillä
- Pelastuslakanat sänkyihin
- Koulutus henkilökunnalle oikeista menetelmistä siirrossa
- Henkilökunnan tiedostettava potilaiden siirtoreittien esteettömyyden tarve
- -> Koulutus ja valvonta

PELASTUSOPISTO

POISTUMISTURVALLISUUDEN TOTEUTTAMISKEINOT HOITOLAITOKSISSA

Ilmanvaihdon savunrajoittimet ja –ohjausjärjestelmät

- *Savun (myös viileän) leviäminen potilashuoneiden ja palo-osastojen kesken estettävä toimivilla savunrajoittimilla (RakMk E7 vaatimus)*
- *Ilmanvaihdon paloturvallisuus suunniteltava ja rakennettava huolella (savunrajoittimet, palopellit, paloeristykset jne.) -> toimiva kokonaisuus, toimivat laitteet ja –ratkaisut*
- *Ilmanvaihdon pysäytys, onko edes järkevää potilaiden siirtovaiheessa?*
- *Ilmanvaihdon käyttömahdollisuus alkuvaiheen savunpoistolaitteistona (ns. käyvät puhaltimet) -> lisää aikaa potilaiden evakuointiin*
- *IV-paloturvallisuustekniikan säännöllinen testaus ja huolto tärkeää !*

PELASTUSOPISTO

POISTUMISTURVALLISUUDEN TOTEUTTAMISKEINOT HOITOLAITOKSISSA

Riittävä ja toimiva alkuvaiheen savunpoistojärjestelmä

- *Savunpoistolaitteilla lisääikään evakuointiin ja turvataan potilaiden siirtoreitit*
- *Syttyvän/palavan tilan savunpoisto?*
- *Käytävä- ja aulatilojen savuttomana pitäminen (mahd. ylipaineistus)*
- *Porraskäytävien savunpoisto (mahd. ylipaineistus)*
- *Ilmanvaihtojärjestelmän käyttömahdollisuus osana savunpoistoa -> huomioitava jo alkusuunnitteluvaiheessa (tuo laitevaatimuksia)*
- *Savunpoistotekniikan säännöllinen testaus ja huolto !*

PELASTUSOPISTO

POISTUMISTURVALLISUUS HOITOLAITOKSISSA

= SUUNNITELTU TOIMIVIEN KEINOJEN KOKONAISUUS

KIITOS !